

Bu sayı

Devrimci Marksizm dergisinin elinizdeki bu çift sayısı kapitalizmin dünya çapında derin bir krizle karşı karşıya olduğu tarihsel bir dönemde çıkıyor. Bu sayı bu bakımdan oldukça kritik bir önem taşıyor. Şu nedenle: Dünya ekonomisinin içinden geçmekte olduğu “yüzyılda bir görülebilecek” kriz karşısında takınılacak tavır bu krizin nedenlerini anlamaktan, neye karşı, kiminle ve nasıl mücadele edileceğini kavrayabilmekten geçiyor. *Devrimci Marksizm*’in önceki sayılarında son 20-30 seneye damgasını vuran hakim ideoloji olarak burjuva liberalizminin etkisi altındaki sivil toplumcu, post-Marksist, küreselleşme taraftarı çeşitli sol akımları, bunların emperyalizm, işçi sınıfı ve sendikal hareket gibi kritik konulardaki yaklaşımlarını devrimci Marksist temelde eleştirmeye çalışmıştık. Bugün teorik mücadelenin önemi konusunda taşıdığımız hassasiyetten ödün vermeden işçi hareketinin bu ve başka güncel sorunlarına eğilmenin yanı sıra bir başka görevle daha karşı karşıyayız. Olguların sınavından geçmiş tespitleri bir adım daha ileriye taşıyarak işçi sınıfı ve tüm ezilenlere mücadelelerinde yol ve yön gösterebilecek bir politik hattın temel taşlarını döşemek!

Dünya Bankası Başkanı istediği kadar “kumarhane kapitalizmi bitti, sorumlu küreselleşeceğiz” desin, asıl küreselleşme tartışması çoktan bit-

ti. “Yeni” kapitalizmle birlikte güçsüzleştikleri iddia edilen ulus-devletler kendi ülkelerinin sermayelerine devasa boyutlarda destek ve müdahalelerde bulundular, batan bankaları ve firmaları kurtardılar, talebi canlandırmak için yüz milyarlar saçılar.

Krizin “teğet geçtiği” Türkiye ekonomisi ise kriz başlangıcından bugüne dünyada en çok küçülen ve krizden en çok etkilenen ülkelerin başında geliyor. Krizin iyi yönetildiğini iddia eden hükümet “sopayla ekonomi yönetimi”ni kastediyor olsa gerek. Zira krizin faturasını çalışan sınıflara çıkartma çabası karşısında direnen, yavaş yavaş da olsa hareketlenen bir işçi sınıfıyla karşılaştıkça daha da saldırgan bir hal alıyor. Son dönemde kamu çalışanlarının iş bırakma eylemi, işten el çektirilen demiryolu işçilerinin direnişi ve özellikle de Tekel işçilerinin kararlı mücadeleleri geleceğin gündemine ışık tutuyor.

Öte yandan Kürt açılımı adı altında uzun zamandır mücadele eden Kürt hareketini tasfiye etme çabaları, DTP’nin kapatılması ve bir dizi tutuklamalarla birlikte gerçek yüzünü ele vermiş durumda. Böyle bir dönemde, işçi sınıfının, Kürtlerin ve Alevilerin haklı mücadele ve taleplerinin yanında yer alarak sermayenin artan saldırganlığına karşı ne milliyetçi, ne de sivil toplumcu ve piyasa yanlısı olan bir mücadele verebilmek oldukça önem taşıyor.

Devrimci Marksizm’in bu çift sayısı işte dünya kapitalizminin son 20-25 yılına damgasını vurmuş “küreselleşme” tartışmalarına son noktanın konulduğu böylesi kritik bir dönemde ve olguların sınavından geçmiş tespitlerinden de güç alarak günümüz dünya krizini çeşitli boyutlarıyla ele alan bir dosyaya yer veriyor.

Kriz dosyasının ilk yazısında Kurtar Tanyılmaz 21. yüzyılın bu ilk büyük krizinin 1929 büyük buhranı ile başlayan uzun durgunluk evresi kadar derin etkilerinin olacağını ileri sürüyor. Tanyılmaz, bu doğrultuda, yaşanmakta olan küresel çaptaki krizin 70’lerden beri süregelen yapısal bir uzun durgunluk dalgası içindeki yerini, diğer krizlerden ne gibi farklılıklar taşıdığını ortaya koyduktan sonra bu uzun durgunluk dönemi içinde 90’lardan 2000’lere kadar dünya ekonomisinde yeni bir canlı birikim dönemine girildiği iddialarına yol açan belirtilerin aslında kapitalizme içkin ve özsel eğilimlerin çarpıtılmış bir tezahürü olduğuna işaret ediyor. Marksist Uzun Dalga yaklaşımı ve kâr oranlarının düşme eğilimine dayalı bir açıklamadan hareketle yazar, söz konusu krizin derinliği ve çözüme dönük izlenebilecek politikalar bakımından özellikle radikal ve reformcu yaklaşımların

açmazlarını ortaya koyuyor.

Salim Tanıl, dünya ekonomisindeki büyük krizin Türkiye kapitalizmi üzerindeki etkilerine odaklandığı yazısında, Türkiye'nin dünya çapındaki ekonomik krizden en çok etkilenmiş olan ülkelerden biri olduğunu hem olgularla ortaya koyuyor hem de bunun nedenlerine eğiliyor. Bu yazı Türkiye'de yaşanan krizin derinliğinin Türkiye ekonomisinin kapitalist dünya ekonomisiyle bütünleşme tarzının bir ürünü olduğunu belirtmenin yanı sıra, burjuvazinin son otuz yıldaki bütün hükümetleri gibi AKP hükümetinin de krizin sorumlusu olduğuna işaret ederek işçi hareketinin ve sosyalist hareketin kriz karşısında izlemesi gereken politik hattı çizmeye çalışıyor.

Yaşanan ekonomik krizin toplumsal bir krize dönüştüğü günümüzde Türkiye'de dünyada olduğu gibi reformist sol, savaş sonrası döneme atıfta bulunarak bu krizden çıkışta Keynesci politikaların ve bir dizi "Sosyal Devlet" uygulamasının yeniden gündeme getirilmesi ve mücadele programına alınması gerektiği görüşünde. Sungur Savran bu yazısında eksik tüketim teorisine dayalı kriz açıklamasının teori alanında kapitalizmin krizlerinin doğru kavranmasında bir engel, politika alanında ise reformizmin iktisat politikalarının bir beslenme kaynağı olduğunu göstermeyi amaçlıyor. Kapitalizm 1930'lu yılların Büyük Depresyonundan sonra yaşanan en büyük krizinin içindeyken işçi hareketi ve sosyalist harekette Keynesçi fikirlerin yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye topraklarında Marksizmin Keynesçilikten kopuşuna katkıda bulunmak bakımından bu yazının önemli bir işlev göreceği kanısındayız.

Kriz dosyasının en son, ancak daha az önemli olmayan yazısı Lev Trotskiy'in bir klasik niteliğindeki "Kapitalist Gelişme Eğrisi" adlı metni. Bu metin tarihsel maddeci yaklaşımla kapitalizmin ekonomik hayatının nasıl iniş çıkışlarla geliştiğini, belirli bir dönemin ekonomik tarihine nasıl bakılması gerektiğini gözler önüne sermesi bakımından önem taşıyor. Daha önce *Sınıf Bilinci* dergisinin 17. sayısında basılmış olan bu metinde Trotskiy, kapitalizmde ekonomik dönemlerin iniş ve çıkış evreleri arasındaki farklılaşmada salt ekonomik faktörlere bakılmasının yeterli olmadığını belirterek, politik faktörlerin özgüllüğü ve belirleyiciliğine işaret ediyor.

Şiar Rişvanoğlu, Kürt halkının mücadelesindeki isyan ve özgürlük geleneğini sergilediği yazılarına bu sayıda 1930-50 arasındaki döneme ışık tutarak devam ediyor. Hükümetin sözde "Kürt açılımı" ile güncellik kaza-

nan bu sorunun tarihsel temellerini, devletin ve egemen sınıfın Kürdistan üzerinde uyguladığı yoğun ve sistematik imha, inkâr ve asimilasyon politikalarının farklı biçimlerini ortaya koymayı amaçlayan Rişvanoğlu, yazıda o dönemde TKP ve Komintern'in Kürt sorunu karşısındaki tutumlarını da tartışıyor.

Levent Dölek, “Çin’de Sürekli Devrim” başlığını taşıyan yazısında, devrimin 60. yılında hızla kapitalizmle bütünleşmekte olan Çin’in, sosyalist devrim öncesinde süreçte ne gibi toplumsal çelişkilerle malûl olduğunu, ÇKP’nin ve SBKP’nin bu süreçteki rollerini titiz bir araştırmacı gözüyle ortaya koyuyor. Dölek yarı-sömürge niteliğinde olan ülkeler bakımından da sürekli devrim teorisi açısından dersler çıkartmayı amaçladığı bu yazısında dünya devrimi hedefinden kopartılmış ulusal sosyalizm ütopyalarının sınırlarına dikkat çekiyor. Dölek’in yazısı aynı zamanda Çin deneyiminden hareketle ulusal ve uluslararası alanda örgütlenmiş ve enternasyonalist sürekli devrim programıyla donanmış devrimci bir proletarya partisi ve enternasyonalin olmayışının sonuçlarını kavramaya hizmet etmek bakımından da önem taşıyor.

Elinizdeki çift sayının “Kitap Tanıtımı” bölümünün ilk yazısı Evren Asena’ya ait. Asena, Abidin Nesimi’nin *Türkiye Komünist Partisi’nde Anılar ve Değerlendirmeler 1909-1949* başlıklı kitabını değerlendirirken Nesimi’nin bir TKP “gözlemci”si olarak hem iç ilişkileri hem de Komintern ile ilişkilerini anılarından yola çıkarak ele aldığını belirtiyor. Nesimi’nin Türkiye solunda hak ettiği kadar tanınmadığını iddia eden Asena başta genç kuşaklar olmak üzere genelde Türkiye sosyalist hareketinin özelde de TKP’nin tarihine ilgi duyanlar için bu anı kitabının oldukça değerli bilgiler içerdiğini öne sürüyor.

Mehmet İnanç Turan, Denis Collin’in *Marx’ı Anlamak* adlı kitabını eleştirel bir gözle değerlendiriyor. Turan bu kitabın Marx’ı anlamaktan çok onu anlamamaktan muzdarip olan akademik kürsülerin bilgiç profesörlerinin basmakalıp eleştirileriyle paralellik taşıdığını ortaya koyuyor. Bu çerçevede Turan yazarın Marksizmin özülle değil, kelimelerle uğraşarak Marksizmi belirsizlikler dolu bir dünya görüşü olarak göstermek istediğini, kitabın bu gözle okunmasının daha faydalı olacağını belirtiyor.

Can Ilgın ise Mehmet İnanç Turan’ın *Yaşanmamış Sosyalizm* kitabını değerlendiriyor. Sovyetler Birliği’nde ve “sosyalist” olarak anılan öteki ülkelerde yaşanan deneyimin çöküşünü Marksist teorinin iflası olarak yorumlayanların ve özellikle sosyalist solun büyük bölümünün duvarın

Devrimci Marksizm

altında kalması ile genç kuşağın da Marksizme olan inancının sarsıldığı bir dönemde İlgin, Turan'ın kitabının geçmişte kapitalizmin karşısına dikilebilmiş tek alternatif olan sosyalizmin başına neler geldiğini anlamak bakımından adeta bir “duvarın altından çıkma kılavuzu” olarak herkes açısından yakıcı bir önem taşıdığını belirtiyor.

Nihayet “Arşiv” bölümünde Evren Asena'nın Joseph Dietzgen'den çevirdiği *Bilişin Sınırları* başlıklı bir denemesine yer veriyoruz. Klasik Marksizmin parlak bir temsilcisi olan Dietzgen'in söz konusu denemesi her ne kadar polemik amacıyla kaleme alınmış da olsa, Asena'nın ifadesiyle Marksizmin epistemolojik pozisyonunun yalın bir sergilemesi olarak görülebilir. Bu denemenin Dietzgen'in dinsel-mistik-spiritüel görüşler karşısındaki us yürütmesinin ne denli berrak olduğunu görmek bakımından da *Devrimci Marksizm* okurlarına faydalı olacağı kanısındayız.

Derginin bu çift sayısına katkıda bulunan ve emeği geçen tüm yoldaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Bir sonraki sayıda buluşmak dileğiyle.